

Māmá, Me afaitaá, Ngāue Tokoní!

Na'e 'ikai ta'ofi kinaua 'e he'ena nofo 'i 'apí mei he'ena ngāue tokoní.

Fai 'e Sandra Edwards
(Makatu'unga 'i ha talanoa mo'oni)

Na'e sai'ia 'a 'Anitonila mo Maliana ke 'alu ki he lotú he uike kotoa. Ka ko 'eni kuo 'ikai ke na lava 'o 'alu ki he lotú koe'uhí ko e mahaki faka'auha COVID-19. Na'e fai e ngaahi kalasi Palaimelí he 'initaneti, ka na'e 'ikai pē ke tatau ia.

Na'e manatu 'ofa 'a 'Anitonila mo Maliana ki he'ena a'utonu ki he Palaimelí. 'I he ta'u 'e taha kuohilí, na'e hiki honau fāmilí mei Silei ki Kānata. Na'e hoko e mahaki faka'auhá ke faingata'a ai e fakakaungāme'a fo'ou. Na'á na ta'eolí'ia he 'ikai lava 'o ako fakataha mo e fānau kehé ki he ngaahi talanoa 'i he folofolá. Pea na'á na manatu 'ofa ki hono fakahoko faka-Sipeini 'a e ngaahi lēsoní 'o hangē ko ia ne fai 'i Silei.

'I ha 'aho 'e taha, hili e lotu 'a 'Anitonila mo Maliana 'i 'apí, na'á na kumi 'i he 'initaneti ha me'a ke tokoní' kinaua ke na ako 'a e *Ha'u, 'o Muimui 'Iate Aú*.

Na'e pehē 'e 'Anitonila, "Faka'amu ange na'e mā'u ha ngaahi vitiō lahi ange 'i he lea faka-Sipeini." Na'á ne fakakaukau 'i ha k'i'i taimi. Peá ne mā'u lava ha fakakaukau lelei. "Te ta lava 'o fa'u 'eta vitiō pē 'ataua ki he *Ha'u, 'o Muimui 'Iate Aú* he uike kotoa pē."

Na'e pehē ange 'e Maliana, "'Io, pea te ta lava 'o fa'u ia 'i he lea faka-Sipeini! Pea te ta lava foki 'o vahevahe ia mo e fānau kehé."

Na'e pehē 'e Mama mo Papa te na lava 'o tokoni. Na'e fiefia kotoa 'a e fāmilí!

'Uluakí, na'e lau 'e he fāmilí 'a e folofola ki he lēsoni 'o e uiké. Na'e palani 'e he ongo tamaiki fefiné 'a e me'a ke na talanoa ki aí. Pea na'á na kamata lava ke fa'u e ngaahi vitiō. Na'e taufetongi 'a 'Anitonila mo Maliana 'i hono lekooti kinaua 'i he'ena talanoa fekau'aki mo e ngaahi talanoa 'i he Tohi 'a Molomoná. 'I he faka'osinga 'o e fo'i vitiō takitaha, na'e vahevahe 'e ha

taha ha me'a na'á ne ako mei he lēsoní. Pea tokoni lava 'a Mama mo Papa ke na fa'u 'a e fo'i vitiō ke vahevahe 'i he 'initaneti.

'I he kamata'angá, na'e 'ikai ke na 'ilo mā'u pē 'a e me'a ke lea 'akí. Ka na'e tokoní' kinaua 'e hono lau e folofolá mo hono ako lahi ange e lēsoní.

'I ha Sāpate 'e taha, na'e tangutu 'a 'Anitonila mo Maliana 'i mu'a he komipiutá ke fai 'ena kalasi Palaimelí. Ko e lēsoni 'o e uike ní na'e fekau'aki ia mo e kau tau kei talavou 'i he Tohi 'a Molomoná. Na'e fehu'i ange 'e he'ena faiakó, "Ko e hā na'e 'alu ai 'a e kau tau kei talavou ki he taú?"

Na'e fakamo'ui 'e Maliana 'ena maiká. Na'á ne pehē ange, "'Oku ou 'ilo'i 'e au!" Na'á ne fa'u mo 'Anitonila ha fo'i vitiō fekau'aki mo e talanoa ko iá 'i he uike kuo 'osí. "Na'e palōmesi 'enau ngaahi tamaí ki he 'Otuá he 'ikai ke nau tau, ko ia ne 'alu lava e ngaahi fohá."

Na'e kamokamo pē 'a 'Anitonila. "Pea na'e ako'i kinautolu he'enu fa'eé kapau te nau mā'u 'a e tuí, 'e malu'i kinautolu 'e he 'Otuá." Na'á ne malimali kia Maliana. Na'e fakafiefia ke ako fakataha 'a e folofolá.

'I he mā'u me'atokoni he pō ko iá, na'e fehu'i ange 'e Mama, "Na'e fēfē e Palaimelí?"

"Sai!" Ko 'Anitonila atu ia. "Na'e tokoní' au 'e hono fa'u e ngaahi vitiō ke u ako lahi ange kau ki he folofolá."

Na'e pehē ange 'e Maliana, "Mo au pē! 'Oku ou lava 'o tali ha ngaahi fehu'i lahi 'i he Palaimelí. Pea 'okú ma 'ilo lelei ange 'a e ngaahi talanoa mei he folofolá."

Na'e pehē ange 'e Papa, "'Oku ou fiefia ne tokoni atu e ngaahi vitiō. 'Oku ou tui kuo nau tokoní' foki mo ha kakai tokolahi!"

Na'e talaange 'e Mama, "'Oku mo'oni ia. Ko hono vahevahe ko ia e me'a kuó ke akó mo ho'o ongo kau ki he ongoongoleléi ko ha founga lelei ia 'o e ngāue tokoní!"

Na'e malimali 'a Maliana. Na'á ne pehē ange, "'Oku ou sai'ia 'i he'etau lava 'o tokoní' 'i he founga ko 'ení." Na'á ne tafoki lava kia 'Anitonila. "Ta kamata palani e vitiō ki he uike kaha'ú!" ●

Na'e hoko 'a e talanoa ko 'ení 'i Kānata.